

การคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์

Sexual Harassment of Men in Social Online

เมธิตา จิรกิจบุญญา¹ และ ธันยวรรณ เจริญสุข²

Maythita Chirakitbunya and Tanyawat Jaroensook

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง การคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความหมายสาเหตุและพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์ และ 2) เพื่อศึกษาสถานการณ์การคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์

ผลการศึกษา พบว่า การคุกคามทางเพศในเพศชาย (Sexual harassment of males) คือ การกระทำหรือพฤติกรรมที่ทำร้ายหรือไม่เหมาะสมต่อเพศชายในเรื่องทางเพศหรือเพศสภาพ-โดยมีสาเหตุการเกิดการคุกคามทางเพศต่อเพศชาย คือ การนำเรื่องเพศมาแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภค ซึ่งสามารถจำแนกพฤติกรรมการคุกคามทางเพศต่อเพศชาย ได้แก่ การคุกคามทางคำพูด การคุกคามทางสายตาและสีหน้า และการคุกคามทางข้อความที่เขียนหรือพิมพ์ลงในสื่อสังคมออนไลน์และสถานการณ์การคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีต จากสถิติและรายงานการประชุม รายงานเชิงวิชาการที่อธิบายถึงจำนวนเพศชายที่ถูกคุกคามทางเพศบนโลกออนไลน์เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การศึกษาข้อมูลสถานการณ์การคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์นั้นแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนควรได้รับสิทธิและศักดิ์ศรีอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเพศใดทุก

¹ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government SUAN SUNANDHA RAJABHAT UNIVERSITY, E-mail: maythita2533@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government SUAN SUNANDHA RAJABHAT UNIVERSITY, E-mail: maythita2533@gmail.com

คนควรได้รับสิทธิและศักดิ์ศรีอย่างเท่าเทียมเพื่อลดปัญหาการคุกคามทางเพศทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): การคุกคามทางเพศ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สังคมออนไลน์

Abstract

Study on sexual harassment of men in the online world The objectives are 1) to study the meaning, causes, and behavior of sexual harassment towards males in the online world and 2) to study the situation of sexual harassment towards males in the online world.

The results of the study found that sexual harassment of males is an act or behavior that is harmful or inappropriate to a male regarding his sexuality or gender. The cause of sexual harassment against males is the use of sex for business exploitation to satisfy consumer needs. Which can classify sexual harassment behavior towards males, including verbal harassment through eyes and facial expressions and harassment through messages written or typed on social media. And the number of situations of sexual harassment against males online has increased more than in the past. This is due to statistics and academic reports describing the increasing number of males being sexually harassed online. A study of the situation of sexual harassment against males in the online world shows that every human being should have equal rights and dignity.

Keywords: Sexual harassment, Human dignity, Social online

บทนำ

การคุกคามทางเพศเป็นปัญหาที่มีรากฐานมาจากโครงสร้างสังคม ด้วยบรรทัดฐานทางสังคมที่เอื้ออานุญาต ผนวกกับไม่มีมาตรการและกลไกของรัฐหรือสถาบันที่คุ้มครองป้องกันไม่ให้

เกิดเหตุการณ์ในลักษณะเดียวกันอีก เกิดการคุกคามทางเพศเป็นวงจรอุบาทว์อยู่ในสังคมไทย เพื่อก้าวข้ามปัญหานี้ ต้องเริ่มจากการย้อนกลับไปปลูกฝังเรื่องการเคารพสิทธิซึ่งกันและกันให้เข้มแข็ง เป็นค่านิยมที่สังคมยุคใหม่พึงยอมรับร่วมกันว่า สิทธิในเนื้อตัวร่างกายของผู้อื่นเป็นสิ่งที่บุคคลอื่นใดจะละเมิดไม่ได้ เช่นเดียวกับสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของตัวเองที่ต้องหวงแหนและมีให้คนอื่นมาล่วงละเมิดได้เช่นกัน การคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) มิได้จำกัดแค่การข่มขืน แต่รวมถึงก่อนพยายามข่มขืน และครอบคลุมทุกการกระทำในทางเพศโดยที่อีกฝ่ายไม่ยินยอม ตั้งแต่ก่อนไม่ได้แตะเนื้อต้องตัว เช่น ใช้สายตา ผิวกาย พูดจาแทะโลม ส่งข้อความ ถ่ายคลิปลามก ชูว่าจะเผยแพร่ ฯลฯ ไปจนถึงการแตะเนื้อต้องตัว (สายใจ ส่งสมบุญ, 2561)

ในอดีตการคุกคามทางเพศมีผู้ที่ได้รับผลกระทบในมุมมองของคนทั่วไป ได้แก่ เพศหญิงและเด็ก แต่ปัจจุบันการคุกคามทางเพศ ไม่จำกัดเฉพาะแค่เพศหญิงและเด็กเท่านั้น ยังพบทั้งในเพศชาย และกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศอยู่ด้วย ในงานวิจัยของ RAINN หรือหลายๆ องค์กร พบว่าผู้ชายมีโอกาสน้อยกว่าผู้หญิงที่จะถูกคุกคามทางเพศ แต่ก็ยังพบว่าด้วยความกลัวที่จะตกเป็นข่าว หรือถูกล้อเลียน ทำให้ผู้ชายอีกจำนวนมากเลือกที่จะไม่เปิดเผยข้อมูลเช่นกัน (Mission To The Moon, 2021) ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษา การคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ ความหมายและรูปแบบ พฤติกรรมการคุกคามทางเพศต่อเพศชาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความหมาย สาเหตุ และพฤติกรรมของการคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์การคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์

การคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment)

การคุกคามเป็นคำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล เมื่อใดก็ตามที่มีบุคคลมาทำให้รู้สึกสูญเสียสิทธิและเสรีภาพที่พึงมี ย่อมถือเป็นการคุกคาม เมื่อนำมาประกอบ

กับคำว่าทางเพศ จึงแปลความได้ว่า การกระทำที่ทำให้รู้สึกถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพในทางเพศ (Mission To The Moon, 2564)

ความหมายการคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment)

ปราณี ปวีณนา (2565) กล่าวว่า Sexual Harassment หมายถึง พฤติกรรมที่ฝ่ายหนึ่งแสดงออกถึงนัยทางเพศ ทำให้เหยื่อรู้สึกไม่ดี ถูกคุกคาม ไม่ปลอดภัย หรือถูกลดทอนศักดิ์ศรีคุณค่าความเป็นมนุษย์

โรงพยาบาลเพชรเวช (2563) กล่าวว่า Sexual Harassment คือ การกระทำที่มีเจตนาไม่ดีต่อเพศตรงข้าม หรือเพศเดียวกันเพื่อผลประโยชน์ในการร่วมรัก โดยไม่ได้รับการยินยอมจากอีกฝ่าย

สำนักงานกิจการยุติธรรม (2564) กล่าวว่า Cyber Sexual Harassment คือ การใช้ภาษาลามกทางเพศผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย ปัจจุบันพฤติกรรมคุกคามทางเพศผ่านสังคมออนไลน์สามารถพบเห็นไปแทบทุกช่องทาง เนื่องจากโซเชียลมีเดียเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของคนในสังคม และไม่สามารถระบุตัวตนที่แท้จริงของผู้ใช้งานได้ ทำให้การกระทำความผิดเป็นเรื่องง่ายมากขึ้น เพราะผู้กระทำความผิดสามารถ ลบทำลายหลักฐานบนโซเชียลมีเดียได้ ทำให้ยากในการติดตาม

ชลธิชา ทิพย์ประทุม และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2558) กล่าวว่า การคุกคามทางเพศ กลุ่มชายข้ามเพศ หมายถึง การที่ผู้กระทำแสดงพฤติกรรมล่วงเกินหรือคิดมีดีมีร้ายโดยที่ผู้ถูกระทำไม่ยินยอม

McKinnon (1979, อ้างถึงใน นพวรรณ ปรากฏวงศ, 2559) กล่าวว่า การคุกคามทางเพศ เป็นการแสดงออกทางเพศหรือความใส่ใจทางเพศ ซึ่งผู้มีอำนาจเหนือกว่าบังคับให้ผู้หญิงต้อง ยอมรับพฤติกรรมเรื่องเพศที่ผู้หญิงไม่พึงปรารถนา ภายในบริบทของความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นผู้ชายมักจะใช้อำนาจทางเศรษฐกิจกับผู้หญิงโดยตรง และอำนาจทางเศรษฐกิจมักจะ นำไปสู่การข่มขืน

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี แนวคิดการคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) ผู้วิจัยได้ให้ความหมาย การคุกคามทางเพศในเพศชาย (Sexual harassment of males) หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ทำร้ายหรือไม่เหมาะสมต่อเพศชายในเรื่องทาง

เพศหรือเพศสภาพของเขา การคุกคามทางเพศนี้อาจเกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงความไม่เคารพหรือละเมิดสิทธิและสภาพทางเพศของผู้ชายโดยใช้คำพูด หรือการกระทำที่ทำให้รู้สึกไม่สบายหรือเกรงกลัวในเรื่องทางเพศ เช่น การคาดเดาหรือเรียกชื่อที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับเพศ การละเมิดข้อตกลงทางเพศหรือการกดขี่ให้ทำสิ่งที่ไม่ต้องการ และอื่น ๆ

สาเหตุการเกิดการคุกคามทางเพศต่อเพศชาย

ดร.วรารกรณ์ แซ่มสนิท (2559) ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีได้ให้มุมมองว่า ด้วยขอบเขตของพฤติกรรมการคุกคามทางเพศที่กว้างและหลากหลาย และไม่มีนิยามทางกฎหมายอย่างเป็นทางการ จึงมีผลต่อ “ความเข้าใจ” ของคนในสังคม ยิ่งในสังคมไทยมีค่านิยมหนุนเสริมให้คนยอมรับเรื่องการคุกคามทางเพศได้ง่ายขึ้น และสอดคล้องกับ สายใจ ส่งสมบุญ (2561) กล่าวว่า การนำเรื่องเพศมาแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจ เช่น เป็นจุดขายสินค้า นำเสนอตนเองในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นภาวะที่เราไม่ได้ถูกปลูกฝังให้รู้จักเคารพในเนื้อตัวร่างกายของตนเองและของผู้อื่นมาอย่างเข้มข้น และทุกเพศต่างตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสภาวะแวดล้อมเดียวกันนี้ ทุกวันนี้เริ่มเห็นผู้หญิงออกมาแสดงความคิดเห็นภาพผู้ชายเฝ้าวนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เห็นการทำการตลาดผ่านสื่อต่างๆ โดยให้ผู้หญิงหรือเพศอื่นๆ เป็นฝ่ายลวนลาม หรือแทะโลมผู้ชาย ฯลฯ เพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภคซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ แม้จะไม่ใช่พฤติกรรมการคุกคามทางเพศโดยตรง แต่ก็เป็นการให้ภาพตัวอย่างซ้ำ ๆ ที่ทำให้คนในสังคมเห็นว่าสิ่งนี้ทำได้ ทำแล้วสนุก ขายเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่สังคมยอมรับได้

พฤติกรรมและรูปแบบการคุกคามทางเพศ

การคุกคามทางเพศมีรูปแบบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นหลากหลาย จึงมีนักวิชาการได้เสนอรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเพศชาย หรือเพศหญิงอาจตกเป็นเหยื่อของ Sexual Harassment ได้ทั้งนั้น และสามารถเกิดขึ้นได้ง่ายมากในยุคดิจิทัลที่ใคร ๆ สามารถเข้าถึงได้ เมื่อเกิดเหตุขึ้นคนที่ถูกกระทำมักจะไม่ค่อยออกมาบอก หรือแจ้งความเอาผิดผู้กระทำ เพราะสังคมไทยจะมีความเชื่อ และมีวิธีคิดที่ประหลาด คือสังคมมักมองว่าผู้เสียหายเป็นฝ่ายผิด โยนความผิดให้ผู้ถูกกระทำว่าเป็นคนไม่ดี หรือกล่าวโทษเหยื่อ (Victim Blaming) อย่างในกรณีถูก

ข่มขืน มีการตั้งคำถามว่า “แต่งตัวแบบไหนถึงโดนข่มขืน” “ทำไมถึงเอาตัวเองเข้าไปในที่เสี่ยง” “ทำไมถึงไม่ระวังตัวเอง” คำถามจากสังคมเหล่านี้ล้วนทำให้ผู้เสียหายไม่กล้าออกมาเรียกร้อง เพราะรู้ว่าถ้าออกมาแล้วจะถูกตั้งคำถาม ทำให้ผู้ถูกระทำรู้สึกมีบาปติดตัว โทษตัวเอง และเกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตตามมา Sexual Harassment จึงไม่ใช่ตราบาป ผู้ที่ถูกระทำไม่ควรเรียกตัวเองว่า “เหยื่อ” แต่ควรออกมาพูด ออกมาเผชิญหน้าเพื่อลงโทษผู้กระทำผิด และยังเป็นส่วนช่วยสังคมไม่ให้ผู้กระทำผิดก่อเหตุกับคนอื่นได้อีกด้วย ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของหลายประการ ดังนี้

ปรานี ปวิณณา (2565) จำแนกการกระทำแบบไหนที่เรียกว่าเข้าข่ายไว้ดังนี้

1. สัมผัสทางกาย เป็นการใช้อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของผู้กระทำ ไปสัมผัสกับร่างกายของเหยื่อ ซึ่งไม่ได้ขออนุญาตก่อน เช่น แตะเนื้อตอตัว การลูบไล้ โดยอวัยวะที่ใช้มีได้หลายส่วน เช่น มือ ขา สะโพก
2. คำพูด เป็นรูปแบบที่พบได้บ่อยในชีวิตประจำวัน เช่น หยอกล้อกันทางคำพูดทั้งทางตรง ทางอ้อม เล่นมุกตลกเรื่องเพศ เช่น “ทำไมแบนเหมือนไม้กระดาน” “เห็นแล้วแข็งเลย” เมื่อเหยื่อทำท่าไม่พอใจหรือสีหน้าไม่ดี ผู้กระทำมักจะพูดแก้ตัว เช่น “ล้อเล่นน่า” “คิดมากไปได้”
3. สายตาและสีหน้า เป็นรูปแบบที่ระบุได้ยาก ผู้กระทำส่งสายตาหรือแสดงออกทางสีหน้าที่สื่อถึงเรื่องทางเพศ โดยที่เหยื่อรู้ตัวหรือไม่รู้ก็ได้ หากเหยื่อเห็นจะเกิดความรู้สึกหวาดกลัว ขยะแขยง เช่น การแลถลันเลี้ยวรอบปาก การจ้องมองที่หน้าอก
4. ข้อความที่เขียนหรือพิมพ์ ทั้งในโลกจริงและโลกออนไลน์ เป็นข้อความที่สื่อถึงเรื่องทางเพศ ในโลกจริงอาจเป็นข้อความในกระดาษโน้ต เศษกระดาษที่ส่งไปให้เหยื่อ เช่น “ขอจับที” ส่วนในโลกออนไลน์มีได้หลายแบบ เช่น การแสดงความคิดเห็น การสนทนาตัวอย่างเช่น บุคคลสาธารณะที่เจอข้อความแทะโลม “ผัวแห่งชาติ” “ขอพี่สักครั้ง”
5. ท่าทาง ท่าทางเชิงสัญลักษณ์ที่เป็นรู้กันว่ามีความหมายทางเพศ เช่น ใช้มือสองข้างวางไว้ซ้อนกันเป็นมือบนมือล่าง แล้วตบตบๆ ทำโยกสะโพก

โรงพยาบาลเพชรเวช (2563) จำแนกการกระทำดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของหลายประการ เช่น

1. การแสดงออกทางวาจา (Verbal Conduct) เช่น พูดจาล่วงเกิน พูดเกี่ยวกับเรื่องเพศ เล่าเรื่องตลกเกี่ยวกับเรื่องเพศ พูดถึงสัดส่วนของร่างกาย หรือพูดเล่นคำที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ เป็นต้น

2. กิริยาท่าทาง หรือการแตะโลมทางสายตา (Visual Conduct) เช่น การจ้องมองส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เป็นต้น

3. การสัมผัสทางร่างกาย (Physical Conduct) เช่น พยายามใกล้ชิดโดยไม่จำเป็น แตะเนื้อตอตัว โอบกอด โอบไหล่ เป็นต้น

4. การส่งข้อความในเชิงอนาจาร (Written Conduct) เช่น เขียนจดหมายหรือพิมพ์ข้อความในเชิงส่อไปทางเพศ รวมไปถึงการส่งรูปภาพร่างกาย หรืออวัยวะเพศให้แก่ผู้อื่น

ชลธิชา ทิพย์ประทุม และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2558) จำแนกพฤติกรรมการคุกคามทางเพศออกเป็น 3 ด้าน ได้ดังนี้

1. การคุกคามทางสายตา เป็นพฤติกรรมที่ผู้กระทำจ้องมองผู้ถูกกระทำแบบโรจจิตทั้ง ๆ ที่ไม่รู้จักรักกัน เช่น การจ้องมองอวัยวะสวบนตามร่างกายของกลุ่มชายข้ามเพศ ได้แก่ เรือนร่าง และก้น เป็นต้น

2. การคุกคามทางวาจา เป็นพฤติกรรมที่ผู้กระทำแตะโลมผู้ถูกกระทำด้วยคำพูดที่ส่อไปในทางทะเล่ลามกเพื่อทำให้ผู้ถูกกระทำเขินอาย เช่น “น้องสาวไปไหนจ๊ะ” และ “เฮ้ ๆ ๆ ๆ กะเทย กะเทย” เป็นต้น

3. การคุกคามทางร่างกาย เป็นพฤติกรรมที่ผู้กระทำเข้ามาทำมีติมิร้าย โดยที่ผู้ถูกกระทำไม่ยินยอม และส่อถึงอันตรายต่อการใช้ชีวิตของกลุ่มชายข้ามเพศมากที่สุด เช่น การเข้ามาข่มขืน เป็นต้น

สำนักงานกิจการยุติธรรม (2564) สามารถจำแนกพฤติกรรมแบบใดเข้าข่าย Cyber Sexual Harassment ได้ดังนี้

1. การเหยียดเพศ คือ การแสดงความคิดเห็นในเชิงดูถูกเหยียดหยามรสนิยมทางเพศ หรือเพศสภาพของผู้อื่น โดยเห็นว่าเป็นเรื่องตลก และนำมาล้อเลียนให้อับอาย อาทิ สายเหลืออง, ล้างตู้เย็น, ขุดทอง หรือเปลี่ยนทอมให้เป็นเธอ ฯลฯ

2. การกลั่นแกล้งทางเพศ คือ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องเพศ การพูดถึงอวัยวะเพศ (ชาย/หญิง) เสนอหรือขอทำกิจกรรมทางเพศกับบุคคลดังกล่าว โดยไม่สนใจเรื่องเพศ หรืออายุของผู้ถูกรกระทำ อาทิ อยากเลีย/อมให้ล้ม, ได้น้องสักครั้ง จะตั้งใจเรียน, เห็นกลั้มแล้ว อยากชกคำ, ช่วงนี้ พี่หิวขอกินข้าวหลามน่องได้ไหม หรือเห็นน้องแล้ว พี่อยากเป็นผู้ประสพภัย เป็นต้น

3. การข่มขู่ทางเพศ คือ การข่มขู่ผู้ถูกรกระทำและคนสนิทบนโลกออนไลน์ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางเพศ โดยพฤติกรรมดังกล่าว ถือว่าเป็นการเกาะติดชีวิตออนไลน์ของผู้อื่น (Cyberstalking) หรืออีกกรณี คือ Revenge Porn เป็นการนำรูปโป๊ของเหยื่อมาข่มขู่หรือแกล้งแค้น และเหตุการณ์ที่พบบ่อย คือ เมื่อฝ่ายหญิงเลิกกับฝ่ายชาย แล้วฝ่ายชายนำภาพโป๊ที่เคยถ่ายตอนเป็นแฟนกันมาข่มขู่ หรือแกล้งแค้นฝ่ายหญิง โดยไม่สนใจว่าฝ่ายหญิงจะได้รับความเสียหายหรืออับอายเพียงใด

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี แนวคิดการคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) ผู้วิจัยได้จำแนกการกระทำการคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) ได้แก่ การคุกคามทางคำพูด การคุกคามทางสายตาและสีหน้า และการคุกคามทางข้อความที่เขียนหรือพิมพ์ลงในสื่อโซเชียล

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อการคุกคามทางเพศ

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Human Dignity” ซึ่งเป็นศัพท์ที่นักวิชาการได้บัญญัติขึ้นในยุคที่มีการเรียกร้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights) และได้ปรากฏสู่วงการกฎหมายไทยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 (ราชกิจจานุเบกษา, 2540) และยังคงสืบเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ถึงสามมาตราคือ มาตรา 4 ของบททั่วไป มาตรา 26 และมาตรา 28 ของหมวดว่าสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย โดยที่มาตรา 4 กล่าวว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเหมือนกัน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) เป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากความเชื่อปรัชญา คำสอนทางศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรมของสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ในโลกที่เชื่อว่ามนุษย์ที่เกิดมาทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ เช่น ทุกศาสนามีบัญญัติห้ามการทำลายชีวิตมนุษย์ นอกจากนี้มีปรัชญาความเชื่อในวัฒนธรรมตะวันตกที่ว่ามนุษย์มีสิทธิโดยธรรมชาติในฐานะที่เกิดเป็นมนุษย์ โดยมนุษย์มีความชอบธรรมในด้านจริยธรรมที่จะรักษาชีวิตของตนเอง มีอิสระทางความคิด และเชื่อว่าไม่ว่าแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในด้านใด ทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์โดยเท่าเทียมกัน (พัชร ปัญญมั่ง, 2560)

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ชาย คือ การที่คนทุกคนต้องได้รับความเคารพสิทธิเสรีภาพหรือสิทธิทางเพศโดยไม่มีการบังคับหรือใช้ความรุนแรงทางเพศใด ๆ ซึ่งการลดคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คือ การทำลายเกียรติยศชื่อเสียงของผู้ชายให้เสียหายทางเพศ โดยกระทำทางกาย ทางวาจาและทางด้านจิตใจ เพื่อให้ผู้ชายรู้สึกถึงความอับอาย ซึ่งการละเมิดสิทธิต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยการใช้ถ้อยคำต่างๆ ที่มีลักษณะทำให้เกิดความอับอาย เช่น การเหยียดหยามการดูถูกให้อายหรือการใช้วาจาแบบหยาบคาย และการกระทำในลักษณะเช่นนี้ยังไม่คำนึงถึงจิตใจของผู้หญิงจะรู้สึกเช่นไร จะเห็นว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นเรื่องที่ซับซ้อนซึ่งขึ้นอยู่กับการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ของแต่ละบุคคล

การคุกคามเพศชายบนโลกออนไลน์

อังกฤษ

Government Equalities Office (2020) พบว่า ชายและเพศหญิงที่อาศัยอยู่ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ มีความแตกต่างกันในด้านประสบการณ์แนวโน้มที่จะคุกคามทางเพศต่างกันเพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตามจะมีพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ที่แตกต่างกันตามเพศ ซึ่งหมายถึงมีโอกาสที่เพศชายและเพศหญิงจะถูกคุกคามทางเพศได้เท่า ๆ กัน โดยสถิติความถี่และสถานที่ของการล่วงละเมิดทางเพศในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ 1 ใน 5 หรือคิดเป็น ร้อยละ 18 ของคนที่มีประสบการณ์การคุกคามทางเพศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มี

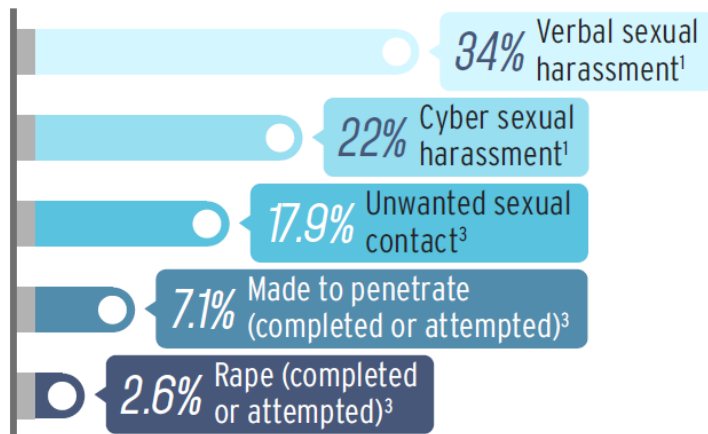
ประสบการณ์อย่างน้อย 1 ประเภทต่อวัน ในขณะที่ 2 ใน 10 หรือคิดเป็น ร้อยละ 21 มีประสบการณ์การคุกคามทางเพศทุกสัปดาห์มีรายงานการล่วงละเมิดทางเพศพบมากที่สุดตามท้องถนนหรือเดินไปไหนมาไหน คิดเป็นร้อยละ 42 ตามผับหรือบาร์ คิดเป็น ร้อยละ 31 หรือระบบขนส่งสาธารณะ คิดเป็น ร้อยละ 28 อย่างไรก็ตาม สถานที่เกิดเหตุจะแตกต่างกันไปตามประเภทของการล่วงละเมิดทางเพศ เช่น ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 88 ของคนที่เคยประสบกับเสียงยั่วยุบนท้องถนน ในขณะที่คนที่เคยประสบกับสถานการณ์นี้ในผับ บาร์ คิดเป็นร้อยละ 24 หรือระบบขนส่งสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 23 ลดลงเหลือน้อยกว่า 1 ใน 4 มากกว่า 1 ใน 4 คิดเป็นร้อยละ 28 ของชาวอังกฤษที่เคยประสบปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา เคยประสบปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศบนระบบขนส่งสาธารณะ โดย ร้อยละ 62 ระบุว่าเคยประสบปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศบนรถเมล์ 1 ใน 4 ระบุว่า มีความกังวลมากหรือค่อนข้างกังวล

แคนาดา

ผลการสำรวจเกี่ยวกับการประพฤติดมิชอบทางเพศในที่ทำงานประจำปี 2020 พบว่า ผู้หญิงหนึ่งในสี่ (25%) และผู้ชายหนึ่งในหก (17%) รายงานว่ามีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมเป็นการส่วนตัวในที่ทำงานในช่วงปีที่ผ่านมา พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ การสื่อสารด้วยวาจาหรือวัจนภาษาที่ไม่เหมาะสม เนื้อหาทางเพศที่โจ่งแจ้ง และการสัมผัสทางกายที่ไม่พึงประสงค์หรือแนะนำความสัมพันธ์ทางเพศ (Statistics Canada, 2020)

ไต้หวัน

ผู้ชาย 24.8% ประสบกับความรุนแรงทางเพศจากการสัมผัส ซึ่งรวมถึงการข่มขืน (การล่วงละเมิดในการศึกษานี้) โดยการล่วงละเมิดผู้อื่น การบังคับทางเพศ และ/หรือการสัมผัสทางเพศโดยไม่พึงประสงค์ 9.6% ผู้ชาย 1 ใน 10 ประสบกับการถูกบังคับทางเพศ ซึ่งรวมถึง ถูกเปื้อนหนายโดยคนที่ขอเรื่องเพศซ้ำแล้วซ้ำเล่า และแรงกดดันทางเพศเนื่องจากมีคนใช้อิทธิพลหรืออำนาจของตน โดยสถิติการคุกคามทางเพศต่อเพศชายมีดังนี้ การล่วงละเมิดทางเพศด้วยวาจา คิดเป็นร้อยละ 34 การล่วงละเมิดทางเพศทางไซเบอร์ คิดเป็นร้อยละ 22 ถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์แบบสอดใส่ (สำเร็จหรือพยายามกระทำ) คิดเป็นร้อยละ 7.1 พยายามข่มขืน (สำเร็จหรือพยายามกระทำ) คิดเป็นร้อยละ 2.6 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 : รูปแบบการล่วงละเมิดทางเพศทางวาจาที่พบบ่อยที่สุด
ที่มา : National Sexual Violence Resource Center (2020)

สหรัฐอเมริกา

ผลการสำรวจพบว่า ผู้ชายหลายล้านคนในสหรัฐอเมริกาตกเป็นเหยื่อของการข่มขืนโดยในปี 1998 ผู้ชาย 2.78 ล้านคนในสหรัฐอเมริกตกเป็นเหยื่อของการพยายามข่มขืนประมาณ 3% ของผู้ชายอเมริกัน หรือ 1 ใน 33 และมีประสบการณ์ในการถูกพยายามข่มขืน 1 ใน 10 ซึ่งผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการข่มขืนเป็นผู้ชาย (Rainn, 2023) และยังสอดคล้องกับ Craig R. Waldo et.al (1998) กล่าวว่า ผู้ชายประสบกับพฤติกรรมที่อาจล่วงละเมิดทางเพศจากผู้ชายคนอื่นบ่อยหรือเท่ากับที่โดนลวนลามโดยผู้หญิง อย่างไรก็ตาม ผู้ชายมีปฏิกิริยาเชิงลบต่อประสบการณ์เหล่านี้ค่อนข้างน้อย

ปัจจุบันพบว่าในสหรัฐอเมริกามีการล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน ในขณะที่มีการรายงาน 58% ของผู้หญิงถูกล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน สัดส่วนฝั่งผู้ชายแม้จะน้อยกว่าที่ 37% ก็เป็นตัวเลขที่มากเช่นเดียวกัน และในงานวิจัยโดยนักวิจัยมหาวิทยาลัยฟลอริดาเหนือก็พบว่า ชายและหญิงถูกล่วงละเมิดในมหาวิทยาลัยห่างกันเพียง 1% คิดเป็น 62% ของกลุ่มตัวอย่างหญิง และ 61% ของกลุ่มตัวอย่างชาย (Tassana Puttaprasart, 2022)

พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศ

ปัจจุบันการถูกคุกคามทางเพศไม่ใช่เพียงเฉพาะผู้หญิงเท่านั้น ผู้ชายก็อาจถูกคุกคามทางเพศออนไลน์ หรือ Cyber Sexual Harassment เช่นกัน ซึ่งในทางกฎหมายสามารถนำข้อมูลหลักฐานเข้าร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินการทางกฎหมายได้ ถึงแม้ว่าในปัจจุบันยังไม่มีตัวบทกฎหมายที่กำหนดบทลงโทษกับผู้กระทำความผิดเรื่องคุกคามทางเพศในสังคมออนไลน์ไว้เป็นการเฉพาะ แต่พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดอาจมีความผิดตามกฎหมายเป็นรายกรณีได้ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 14 (4) ว่าด้วยการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามกและข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (พระราชบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550, 2550)

2. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคสอง กล่าวถึงเรื่องเจตนาว่า ผู้กระทำความผิดรู้อยู่แล้วว่า การกระทำของตน (โพสต์ข้อความในเชิงลามก) จะส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำนั้นบ้าง (พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499, 2564) และมาตรา 397 ว่าด้วยผู้ใดกระทำความผิดประการใด ๆ ต่อผู้อื่น อันเป็นการรังแก ข่มเหง คุกคาม หรือกระทำให้ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท (พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499, 2564)

3. กฎ ก.พ.ว่าด้วยการกระทำอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553 ตามมาตรา 83 (8) ระบุว่า การกระทำอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ (กฎ ก.พ. การกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553, 2553) ได้แก่

1. กระทำการด้วยการสัมผัสทางกายที่มีลักษณะส่อไปในทางเพศ เช่น การจูบ การโอบกอด การจับอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง เป็นต้น
2. กระทำการด้วยวาจาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น วิพากษ์วิจารณ์ร่างกาย พุดหยอกล้อ พุดหยาบกาย เป็นต้น

3. กระทำการด้วยอาภักปิริยาที่ส่อไปในทางเพศ เช่น การใช้สายตาลวนลาม การทำสัญญาณหรือสัญลักษณ์ใด ๆ เป็นต้น

4. การแสดงหรือสื่อสารด้วยวิธีการใด ๆ ที่ส่อไปในทางเพศ เช่น แสดงรูปลามก อนาจารส่งจดหมาย ข้อความ หรือการสื่อสารรูปแบบอื่น เป็นต้น

5. การแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่ส่อไปในทางเพศ ซึ่งผู้ถูกระทำ ไม่พึงประสงค์ หรือเดือดร้อนรำคาญ

4. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2558 มีมติเห็นชอบร่างมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหากล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน โดยกำหนดเนื้อหาเป็น 2 ส่วนได้แก่ 1. กำหนดมาตรการในการดำเนินการของหน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานต้องมีการจัดทำแนวปฏิบัติ ต้องแสดงเจตนารมณ์อย่างจริงจังในการส่งเสริมความเท่าเทียม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมกล่วงละเมิดทางเพศหรือคุกคามทางเพศ การแก้ไข จัดการปัญหาอาจใช้กระบวนการอย่างไม่เป็นทางการโดยเป็นไปตามเวลาที่กำหนด และหน่วยงานต้องติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และ 2. มีตัวอย่างแนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหากล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือของบุคลากรในหน่วยงาน (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563)

5. มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2563 มีมติเห็นชอบร่างมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหากล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ทั้งนี้ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐทุกแห่งต้องรายงานผลการดำเนินงานตามแนวปฏิบัติเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหากล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงานอย่างเคร่งครัด (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563)

บทสรุป

จากการศึกษา กล่าวว่า การคุกคามทางเพศในเพศชาย (Sexual harassment of males) หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่ทำร้ายหรือไม่เหมาะสมต่อเพศชายในเรื่องทาง

เพศหรือเพศสภาพ การคุกคามทางเพศนี้อาจเกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแสดงความไม่เคารพหรือละเมิดสิทธิและสภาพทางเพศของผู้ชายโดยใช้คำพูด หรือการกระทำที่ทำให้บุคคลรู้สึกไม่สบายหรือเกรงกลัวในเรื่องทางเพศ เช่น การคาดเดาหรือเรียกชื่อที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับเพศ การละเมิดข้อตกลงทางเพศหรือการกดขี่ให้ทำสิ่งที่ไม่ต้องการ และอื่น ๆ

โดยที่สาเหตุการเกิดการคุกคามทางเพศต่อเพศชาย คือ การนำเรื่องเพศมาแสวงหาประโยชน์ทางธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการผู้บริโภคซึ่งมีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งบางธุรกิจหรือสื่อมักใช้เนื้อหาทางเพศที่ไม่เหมาะสมหรือกระจายข้อมูลทางเพศโดยที่ไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เกี่ยวข้อง การใช้เรื่องเพศเพื่อสร้างความสนใจและขายสินค้าหรือบริการ ซึ่งอาจส่งผลให้มีการกระทำทางเพศที่ไม่เหมาะสมหรือการคุกคามทางเพศต่อผู้ที่ถูกเสนอหรือบังคับให้ทำสิ่งเหล่านี้

ผู้วิจัยสามารถจำแนกพฤติกรรมการคุกคามต่อเพศชายในทางเพศ ได้แก่ การคุกคามทางคำพูด การคุกคามทางสายตาและสีหน้า และการคุกคามทางข้อความที่เขียนหรือพิมพ์ลงในสื่อสังคมออนไลน์

สถานการณ์การคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์มีจำนวนเพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีตเนื่องจากมีสถิติและรายงานการประชุมรายงานเชิงวิชาการที่อธิบายถึงจำนวนเพศชายที่ถูกคุกคามทางเพศบนโลกออนไลน์เพิ่มมากยิ่งขึ้น สำหรับประเทศไทยยังไม่ได้มีการ รวบรวมสถิติที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศต่อเพศชาย ข้อมูลสถานการณ์การคุกคามทางเพศต่อเพศชายในโลกออนไลน์นั้นแสดงให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนควรได้รับสิทธิและศักดิ์ศรีอย่างเท่าเทียมกันตามมาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเพศใดทุกคนควรได้รับ สิทธิและศักดิ์ศรีอย่างเท่าเทียมเพื่อลดปัญหาการคุกคามทางเพศทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กฎ ก.พ. การกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. 2553. (2553, 28 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 127 ตอนที่ 59 ก. หน้า 14-16.

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2563). *มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กระทรวงยุติธรรม. (2566). *กระทรวงยุติธรรม*. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2566 จาก กระทรวงยุติธรรม: <https://www.moj.go.th/view/79681>
- ชลธิชา ทิพย์ประทุม, และ พัทธ์ชัย ศิริวงศ์. (2558). *การคุกคามทางเพศกลุ่มชายข้ามเพศ: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก*. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(3). 105-113.
- นพวรรณ ปราศจากวงศ์. (2559). *ทัศนะของนักศึกษาต่อการคุกคามทางเพศในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรานี ปวิณณา. (2565). *manarom*. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2566 จาก manarom: https://www.manarom.com/blog/sexual_harassment.html
- พระราชบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550. (2550, 10 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 27 ก. หน้า 4.
- พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499. (2564, 10 กุมภาพันธ์) *ราชกิจจานุเบกษา* (ฉบับพิเศษ). เล่ม 73 ตอนที่ 95. หน้า 1.
- พัชรี ปัญญามัง. (2560). *สิทธิมนุษยชน...ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย.
- โรงพยาบาลเพชรเวช. (2563). *Petcharavej Hospital*. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2566 จาก Petcharavej Hospital: https://www.petcharavejhospital.com/th/Article/article_detail/Sexual_Harassment
- วารสารณ์ แซ่มสนิท. (2562). *THETHAI*. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2566 จาก THETHAI: <https://www.thethaiact.com/article/read.php?on=10043>
- สายใจ ส่งสมบุญ. (2561). *THAILAND INSTITUTE OF JUSTICE*. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2566 จาก THAILAND INSTITUTE OF JUSTICE:

[https://knowledge.tijthailand.org/article/
detail/sexual-harassment-in-thai-society-vaw2022](https://knowledge.tijthailand.org/article/detail/sexual-harassment-in-thai-society-vaw2022)

สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2564). *justicechannel*. สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2566 จาก
justicechannel: [https://justicechannel.org/criminal/cyber-sexual-
harassment](https://justicechannel.org/criminal/cyber-sexual-harassment)

Craig, R. W., Jennifer, L. B., & Louise, F. F. (1998). *Are Men Sexually Harassed? If
So, by Whom?*. Law and Human Behavior, 22. 59-79.

Lorna, A., Laura, H., Emma, M., Tanya, B., Oliver, G., & Jenny, H. (2020). *2020 Sexual
Harassment Survey*. London: Government Equalities Office.

Mission To The Moon. (2564). *missiontothemoon*. Retrieved September 9, 2023,
from missiontothemoon: [https://missiontothemoon.co/sexual-
harassment-ในเพศชายไม่ใช่เรื่อง/](https://missiontothemoon.co/sexual-harassment-ในเพศชายไม่ใช่เรื่อง/)

National Sexual Violence Resource Center. (2020). *HOW OFTEN ARE MEN
SEXUALLY HARASSED OR ASSAULTED?*. pp. 1-2. Retrieved September 9,
2023

Puttaprasart, T. (2022). *The MATTER*. Retrieved September 9, 2023, from The
MATTER: <https://thematter.co/social/male-victims-visibility/185168>

RAINN. (2022). *RAINN*. Retrieved September 9, 2023, from RAINN:
[https://www.rainn.org/
statistics/victims-sexual-violence](https://www.rainn.org/statistics/victims-sexual-violence)

Statistics Canada. (2020). *Statistics Canada*. Retrieved September 9, 2023, from
Statistics Canada: [https://www150.statcan.gc.ca/n1/daily-
quotidien/210812/dq
210812b-eng.htm](https://www150.statcan.gc.ca/n1/daily-quotidien/210812/dq210812b-eng.htm)